

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС СИСТЕМ ВЕНТИЛЯЦІЇ З УТИЛІЗАЦІЄЮ

Дешко В.І., Суходуб І.О., Попков А.В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»
Інститут енергозбереження та енергоменеджменту
м. Київ, Україна

АННОТАЦІЯ: Вплив непередбачених повітряних потоків у вентиляційній установці з рекуперацією тепла розглядається на основі однієї кімнати з встановленою вентиляційною установкою.

АННОТАЦИЯ: Влияние непредвиденных потоков воздуха в вентиляционной установке с рекуперацией тепла рассматривается на основе одной комнаты с установленной вентиляционной установкой.

ABSTRACT: The impact of unexpected air currents from ventilation systems with heat recovery is discussed on the basis of a single room with a ventilation unit.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: система вентиляції, утилізація теплоти, перетоки повітря, енергетична ефективність.

ВСТУП

Теплові втрати систем вентиляції в будівлях можуть становити до 45% загальних втрат будівлі [1]. Для підвищення енергоефективності систем вентиляції застосовують теплоутилізатори різних видів. Завдяки простоті конструкції та легкості обслуговування значного поширення набули рекуперативні пластинчасті теплообмінники з перехресним плином теплоносіїв. Також за рахунок використання полімерних мембран і спеціально обробленого паперу деякі теплообмінники здатні здійснювати і вологообмін між витяжним і припливним повітрям [2, 3].

Нажаль, в залежності від конструктивного виконання утилізаційних установок в них можуть відбуватися ненавмисні перетоки повітря (особливо негативними є перетоки витяжного повітря у припливне), що може знижувати енергетичну ефективність установки, чи навіть робити її використання неефективним. Також відбувається нагрів повітря за рахунок вентиляторів, що також впливає на тепловий баланс установки в цілому.

Аналіз перетоків повітря в системах вентиляції з теплоутилізатором виконано в роботах [4-5] за допомогою методу вимірювання концентрації індикаторного газу. В роботі [6] проведено теоретичне та експериментальне дослідження подібних систем.

В даній роботі досліджено енергетичну ефективність системи вентиляції з теплоутилізатором повної теплоти з врахуванням внутрішніх перетоків та нагріву у вентиляторах.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

В якості об'єкта дослідження було обрано лабораторну кімнату, в якій встановлена система вентиляції з утилізацією явної та прихованої теплоти, витрата повітря в припливному та витяжному каналах коливається в межах 70...150 м³/год. в залежності від режиму роботи вентиляторів. Експериментальна установка також включає в себе повітропроводи, фільтри, анемостати, жалюзійні решітки, шибери та гільзи для вимірювання параметрів повітря. Конструктивну схему експериментальної установки зображено на рис. 1.

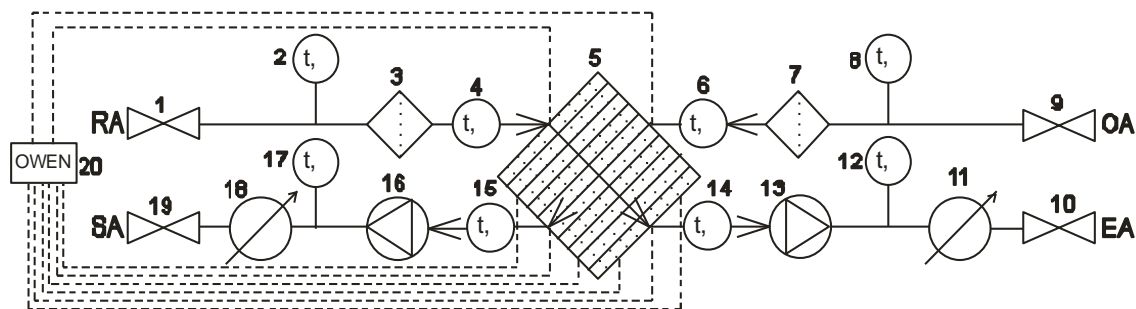

Рис. 1. Принципова схема експериментальної установки:

1, 19 – анемостати витяжного і припливного повітря; 2, 8, 12, 17 – точки вимірювання температури і відносної вологості за допомогою testo 605; 3, 7 – фільтр; 4, 6, 14, 15 – точки вимірювання температури і відносної вологості за допомогою DS 1923-F5; 5 – рекуперативний теплообмінник; 9, 10 – жалюзійні решітки; 11, 18 – вимірювання швидкості повітря (testo 405); 13, 16 – витяжний та припливний вентилятори; 20 – прилад для обробки сигналів термопар ОВЕН; RA – повітря в приміщенні, OA – зовнішнє повітря, SA – припливне повітря, EA – викидне повітря

Температура і відносна вологість в точках 4, 6, 14, 15 вимірювалася термогігрометром Hygrochron DS 1923-F5 з можливістю накопичення даних, витрати повітря в точках 11, 18 – термоанемометром testo 405. Для перевірки точності вимірювання температури і вологості дані приладів порівнювалися з показниками термогігрометра testo 605 і термопар. При цьому максимальне розходження щодо температури та відносної вологості складає $\pm 0,5^{\circ}\text{C}$ і $\pm 5\%$ відповідно (збігається з паспортними даними похибок термогігрометра Hygrochron DS 1923-F5). Були використані 8 термопар для вимірювання температури: по 1 з боку повітря в приміщенні і зовнішнього і по 3 - з боку припливного і повітря, що викидається (для врахування нерівномірності розподілу температур при перехресному плинні). Дані по температурам припливного і витяжного повітря з приладів testo 605 відрізнялися від даних термопар і DS 1923-F5 на величину нагріву повітря у вентиляторах.

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Протягом 3 днів у січні 2014 року проводився моніторинг параметрів повітря в приміщенні, зовнішнього та припливного до та після теплоутилізатора.

Було розглянуто два перетоки повітря, котрі знижують продуктивність установки. Перший перетік m_5 , коли частина припливного повітря потрапляє в витяжне повітря до теплообмінника та другий m_6 , коли в припливне повітря до теплообмінника потрапляє частина витяжного повітря після теплообмінника (рис. 2). Такі перетоки повітря можуть зменшувати ефективність роботи рекуператора. Також температура припливного та витяжного повітря в установці підвищується за рахунок нагріву в вентиляторів.

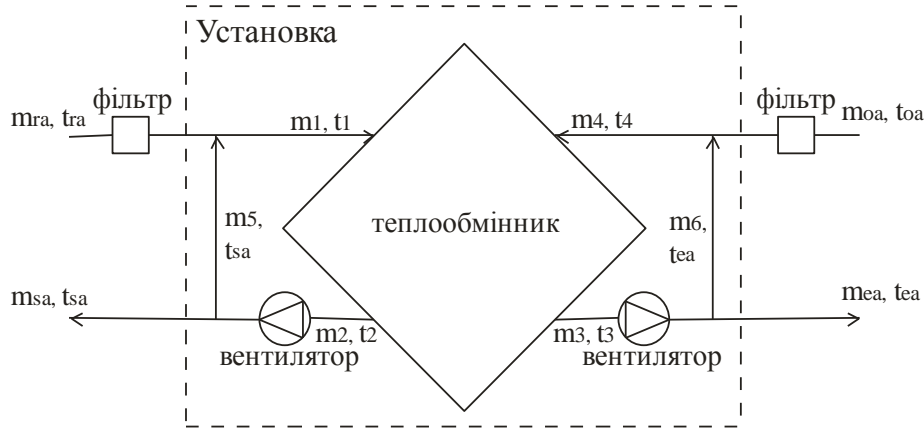

Рис. 2. Потоки повітря (основні та непередбачені) в утилізаційній установці

Витрати повітря $m_1, m_2, m_3, m_4, m_5, m_6$ розраховуються, застосовуючи закон збереження маси та енергії для повітря у відповідних вузлах:

$$m_1 = m_5 + m_{ra}, \quad (1)$$

$$m_{ra} \cdot c_p \cdot t_{ra} + m_{sa} \cdot c_p \cdot t_{sa} = m_1 \cdot c_p \cdot t_1, \quad (2)$$

$$m_2 = m_5 + m_{sa}, \quad (3)$$

$$m_3 = m_{ea} + m_6, \quad (4)$$

$$m_4 = m_{oa} + m_6, \quad (5)$$

$$m_4 \cdot c_p \cdot t_4 = m_{oa} \cdot c_p \cdot t_{oa} + m_6 \cdot c_p \cdot t_{ea}, \quad (6)$$

$$m_1 = m_3, \quad (7)$$

$$m_2 = m_4, \quad (8)$$

де c_p - ізобарна теплоємність вологого повітря.

Явний утилізований тепловий потік в теплообміннику розраховується за формулою:

$$Q_1 = m_1 \cdot c_p \cdot (t_1 - t_3), \quad (9)$$

$$Q_2 = m_2 \cdot c_p \cdot (t_2 - t_4). \quad (10)$$

Коефіцієнти внутрішніх перетоків розраховуються за наступними формулами:

$$\varepsilon_{int1} = \frac{m_5}{m_1}, \quad (11),$$

$$\varepsilon_{int2} = \frac{m_6}{m_4}. \quad (12)$$

Приклади отриманих результатів приведені в табл. 1 та 2.

Таблиця 1

Результати експерименту

$t_{ra}, ^\circ\text{C}$	$t_{sa}, ^\circ\text{C}$	$t_{ea}, ^\circ\text{C}$	$t_{oa}, ^\circ\text{C}$	$t_1, ^\circ\text{C}$	$t_2, ^\circ\text{C}$	$t_3, ^\circ\text{C}$	$t_4, ^\circ\text{C}$	$m_{sa}, \text{кг/с}$	$m_{ea}, \text{кг/с}$
23,1	22,5	13,8	2,8	23	21,2	12,3	7,2	0,032	0,037

Таблиця 2

Результати розрахунків

$m_{ra}, \text{кг/с}$	$m_{oa}, \text{кг/с}$	$m_1, \text{кг/с}$	$m_2, \text{кг/с}$	$m_3, \text{кг/с}$	$m_4, \text{кг/с}$	$m_5, \text{кг/с}$	$m_6, \text{кг/с}$	ε_{int1}	ε_{int2}
0,044	0,024	0,053	0,040	0,053	0,040	0,009	0,016	0,167	0,400

Як видно з табл. 1 та 2 підмішування припливного повітря в витяжне m_5 та витяжного повітря в припливне m_6 зменшує максимальний перепад температур в теплообміннику з 20,3 до 15,8 $^\circ\text{C}$, що значно знижує потенціал енергозбереження. При цьому явні теплові потоки за формулами (9-10) складають 0,581 та 0,572 кВт відповідно. По аналогії з балансами енергії для вузлів були записані масові баланси по вологовмісту та визначені вологовмісти повітря в приміщенні та зовнішнього безпосередньо перед теплообмінником. При цьому врахування перетоків повітря в установці зменшує відмінність між утилізованими тепловими потоками з 10 до 1,5% для явної теплоти та з 88 до 2,6% для повної. В першому випадку для розрахунків використовувалися температури та вологовмісти: $t_{ra}, t_{ea}, t_{sa}, t_{oa}, d_{ra}, d_{ea}, d_{sa}, d_{oa}$, витрати: m_{ea}, m_{sa} ; в другому – $t_1, t_2, t_3, t_4, d_1, d_{ea}, d_{sa}, d_4, m_1 = m_3, m_2 = m_4$.

Також подібні експериментальні дослідження та розрахунки були повторені для літнього режиму роботи. Ці результати мають схожий характер з зимовим режимом: $\varepsilon_{int1} = 0,053$ та $\varepsilon_{int2} = 0,333$. В роботі [5] наводяться значення цих перетоків для трьох установок, максимальні значення перетоків 0,24 та 0,34 відповідно.

ВИСНОВКИ

Було розглянуто та показано за допомогою експериментальних та розрахункових даних, що вентиляційна система має декілька витоків, які впливають на роботу рекуператора і установки в цілому. Також враховується нагрів повітря за рахунок роботи припливного та витяжного вентиляторів. Непередбачені перетоки повітря всередині установки можуть значно скоротити продуктивність вентиляційної установки з точки зору ефективності вентиляції.

В результаті проведення експерименту та розрахунків перетік припливного повітря в витяжне складає 16,7% та витяжного повітря в припливне 40%.

В роботі не враховуються можливі потоки повітря з приміщення в припливне повітря через нещільності у повітропроводах і фільтрі, що також в значній мірі можуть впливати на енергетичні показники роботи установки в цілому. Неврахування цих потоків може призводити до завищеного значення перетоку m_6 .

ЛІТЕРАТУРА

1. Гершкович В.Ф. Энергосберегающие системы жилых зданий: пособие по проектированию [Электронный ресурс] / Гершкович В.Ф. // С.О.К., № 8. – 2006. <http://www.c-o-k.com.ua/content/view/467/>.
2. Дешко В.І., Утилізація теплоти в системах вентиляції / В.І. Дешко, І.О. Крот // Нова Тема. – 2009. - №2. – С. 9-11.

3. Дешко В.І. Ефективність утилізації теплоти у рекуперативних теплообмінниках систем вентиляції / В.І. Дешко, І.О. Суходуб, С.О. Нагорна // Енергетика та електрифікація. – 2010, №12. – С. 37-43
4. Performance of single room ventilation units with recuperative or regenerative heat recovery / [H. Manz, H. Huber, A. Schälín and other] // Energy and Buildings. – 2000, № 32. – P. 37-47.
5. Manz H. Impact of air leakages and short circuits in ventilation units with heat recovery on ventilation efficiency and energy requirements for heating / H. Manz, H. Huber, D. Helfenfinger // Energy and buildings. – 2001, №33. – p. 133-139
6. Real heat recovery with air handling units / [C.-A. Roulet, F.D. Heidt, F. Foradini, M.-C. Pibiri] // Energy and buildings. – 2001, № 33. – P. 495-502.

REFERENCES

1. Hershkowitz V.F. Energy-efficient residential buildings: A guide to design [electronic resource] / V.F. Hershkowitz // C.O.K, № 8. - 2006.
<http://www.c-o-k.com.ua/content/view/467/>.
2. Deshko V.I. Utilizatsiya warmth ventilation systems / V.I. Deshko, I.O. Mole // Nova Theme. - 2009. - № 2. - P. 9-11.
3. Deshko V.I. The efficiency of utilization of heat in a recuperative heat exchanger ventilation / V.I. Deshko, I.O. Sukhodub, SO Nagorny // Power and electrification. - 2010, № 12. - P. 37-43
4. Performance of single room ventilation units with recuperative or regenerative heat recovery / [H. Manz, H. Huber, A. Schälín and other] // Energy and Buildings. – 2000, № 32. – P. 37-47.
5. Manz H. Impact of air leakages and short circuits in ventilation units with heat recovery on ventilation efficiency and energy requirements for heating / H. Manz, H. Huber, D. Helfenfinger // Energy and buildings. – 2001, №33. – p. 133-139
6. Real heat recovery with air handling units / [C.-A. Roulet, F.D. Heidt, F. Foradini, M.-C. Pibiri] // Energy and buildings. – 2001, № 33. – P. 495-502.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2014 р.